

דף כד.

עין משפט א.

או"ח סימן תרפב פעיף א

א. כל שמונת ימי החנוכה אומר על הנסים בבהמ"ז בברכת הארץ, ובתפלה בברכת מודים, ואם לא אמרו אין מחזירין אותו.
אבל אם נזכר באותה ברכה כל זמן שלא הזכיר שם השם אפי' נזכר בין אתה להשם חוזר.

הגה: י"א כששכח על הנסים בברהמ"ז כשמגיע הרחמן יאמר הרחמן יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה בימי מתתיהו וכו'.

עין משפט ב.

או"ח סימן תכד פעיף א

א. מזכירין יעלה ויבא בברכת המזון, ואם לא אמרו אין מחזירין אותו ע,
אבל אם נזכר קודם ברכת הטוב והמטיב אומר שם ברוך שנתן ראש חדש לעמו ישראל לזכרון.

ס. ה"ה אם שכח בשמונה עשרה יכול לאומרה קודם יהיו לרצון. מ"ב אות ד'.
ובנוסח על הנסים בפורים "ועשיתה עמהם נס ופלא" ואילו בחנוכה אומרים "ועשיתה עמהם נסים ונפלאות", כיון שבחנוכה היו כמה נסים של פך השמן, ונס ההצלה, אבל בפורים הכל אחד. כה"ח אות א' ד"ה ועשית.

ע. דאין חיוב פת בר"ח. ואם חל ר"ח במוצאי שבת ואכל פת מבעוד יום בשבת וחשכה עליו ואכל פת גם בלילה צריך להזכיר של ר"ח בלילה, אבל אם חל חנוכה במו"ש והתחיל לאכול מבעוד יום אינו מזכיר של חנוכה אפי' אכל פת בלילה כיון שאינו אלא רשות להזכיר של חנוכה בברה"מ, כ"כ המ"א בסי' תי"ט, והגם שכתב המג"א שמזכיר שבת כיון שהולכים אחר תחילת סעודתו כמ"ש בסי' קפ"ח כבר כתב בכה"ח שם כיון דאיכא פלוגתא בזה שב ואל תעשה עדיף. כה"ח אות נ'.

אם היה שבת או ר"ח והתפלל ערבית מבעוד יום ואח"כ עשה סעודה שוב אינו מזכיר של שבת או של ר"ח משום דהוי כסתרי אהדדי שהרי כבר התפלל ערבית, אבל אם הוא לא התפלל עדיין אף שהצבור כבר התפללו מזכיר של ר"ח או של שבת. ה"ה במוצאי ר"ח שמזכיר של ר"ח בברה"מ אם לא התפלל הוא עדיין ערבית. ויחיד נגרר אחר הציבור אם הם רוב או יש בעיר רק ביכנ"ס אחת וכבר התפללו ערבית. ועיין בכה"ח אות ד'.

עין משפט ג.

או"ח סימן תכב סעיף א

א. בערבית שחרית ומנחה מתפלל שמונה עשרה ואומר יעלה ויבא ברצה ^פ, ואם לא אמרו בערבית אין מחזירין אותו ^צ שאין מקדשין ר"ח בלילה, בין שר"ח יום אחד או יומים, אבל אם לא אמרו בשחרית או במנחה מחזירין אותו.

ב. אם נזכר קודם שהתחיל מודים אומר יעלה ויבא במקום שנזכר, ואם לא נזכר עד אחר שאמר מודים, אם נזכר קודם שהשלים תפלתו חוזר לרצה ^ק ואם לא נזכר עד אחר שהשלים תפלתו ^ר חוזר לראש. ואם הוא רגיל לומר תחנונים אחר תפלתו ונזכר קודם שעקר רגליו ^ש חוזר לרצה.

הגה: אם מסופק אם הזכיר או לאו א"צ לחזור ^ת.

פ. ברייתא שבת כ"ד.

צ. מ"מ אם נזכר לפני שיאמר מודים אומרו שם, מרדב"ז, כה"ח אות ד'. אך לדברי מר"ן השו"ע בסי' רצ"ד סעיף ד' מיד כשסיים הברכה המחזיר שכינתו לציון אין לו לחזור ומשמע דאינו אומרו ג"כ שם לפני מודים, וכן עיקר וכן כתב הא"ר והברכי יוסף, ועיין שם בכה"ח.

ו. וכשאמר ברוך אתה ה' ונזכר מסיים המחזיר שכינתו לציון ואינו חוזר בערבית. שם אות ח', אבל בשחרית או במנחה אומר למדני חוקיך. כה"ח אות י"א. אם לא התפלל ערבית דר"ח והתפלל שחרית בר"ח שנים גם לתשלומין ושכח ולא אמרו בשניה אינו חוזר.

ז. וה"ה שכח ולא התפלל מנחה בר"ח כשהוא היה יומים ר"ח והתפלל ערבית שנים ולא אמרו בשניה אינו חוזר, כה"ח אות ו'.

ח. אם לא אמר יעלה ויבא בשחרית ונזכר שלא אמרו רק אחרי תפילת מוסף מתפלל מנחה שנים, כה"ח אות ח'.

ק. דג' אחרונות נחשבות כאחת.

ר. היינו שאמר יהיו לרצון אמרי פי הראשון דהוא ג"כ מכלל התפלה, כה"ח אות י"ד.

ו. וכשחוזר לראש א"צ לומר עוד הפעם ה' שפתי תפתח, כה"ח אות ט"ז מריטב"א,

ש. היינו קודם ה-יהיו לרצון אמרי פי האחרון.

ת. אלו דברי הכלבו, אבל הב"י השיב עליו ודעתו שצריך לחזור וכן הסכים הב"ח, והמ"א בס"ק ד' הסכים לדברי הב"י והב"ח וכן הסכים הפר"ח והטוב שיתנה שאם אינו חייב תהיה תפלתו נדבה, והגם דבזה"ז אין מתפללים נדבה במקום ספק מתפללין, כה"ח אות י"ח.

ו. ויהיה אדם זהיר לומר יעלה ויבא דאם שכח לא הוי סימן טוב, ומובא מעשה בזמן האר"י ז"ל שאחד שכחו בערבית ואמרו לו בחלום "נתנני ה' בידי לא אוכל קום", כה"ח אות י"ט.

הגה: ש"ץ ששכח להזכיר בשחרית עיין בסי' קכ"ו.

או"ח סימן תצ סעיף ב

ב. יום ג' שהוא חוה"מ ערבית ושחרית ומנחה מתפלל כדרכו בחול ואומר יעלה ויבא בעבודה, ואם לא אמרו מחזירין * אותו. וכן מזכירו בברכת המזון, ואם לא אמרו אין מחזירין אותו †. במוסף מתפללין כדרך מוסף של יום טוב.

הגה: אלא כשמגיע ע"י משה עבדך מפי כבודך כאמור אומר והקרבתם עולה וכו' עד ושני תמידין כהלכתן.

עין משפט ד. או"ח סימן תקסח סעיפים א.ג.

א. יחיד אומר ענינו בשומע תפלה †, בין יחיד שקיבל עליו תענית יחיד בין בתענית צבור, וגם הש"ץ בלחש אומרה בשומע תפלה, ובחזרת הש"ץ אומרה ברכה בפני עצמה בין גואל לרופא †.

הגה: ואומר קודם "כי אתה שומע תפלת כל פה" ולא יחתום העונה בעת צרה.

ג. י"א דאין היחיד אומר ענינו כי אם במנחה †, שמא יאחזו אותו בולמוס ויאכל ונמצא שקרן בתפילתו, אבל ש"ץ אומרה גם בשחרית בחזרה שא"א שלא יתענו מקצת מהקהל.

ויש לומר ביום ראש "חדש" הזה ולא ביום ראש החדש הזה, בן איש חי פ' ויקרא אות י"ד, וכה"ח אות כ', שיש כוונה במספר ראש חדש. ע"ש. א. ואפי' בערבית, ולא דומה לערבית דר"ח דאין מחזירין אותו משום דאין מקדשין בלילה.

ב. דאם רוצה אינו אוכל לא כן בתפלה. ט"ז ס"ק א'.

ג. מימרא דרבי יצחק ורב ששת בתענית י"ג. והיינו שהיחיד אינו קובע ברכה בפני עצמה בין גואל לרופא כמו הש"ץ, ואם טעה ואמרה ברכה בפני עצמה אינו חוזר ואמרה בשומע תפלה, אם היחיד שכח מלאומרה בשומע תפלה כוללה באלוהי נצור.

ד. ואם הש"ץ שכח אומרה בשומע תפלה ולא חותם בעת צרה. כה"ח אות ז'.

ה. כתב זה בשם י"א לומר שיש חולקים על זה.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

ג. ד. בד' הצומות גם היחיד אומרה בכל התפילות ^ו שאפי' יאחוז אותו בולמוס ויאכל שייך לומר ענינו ביום צום התענית הזה, כיון שתיקנו חז"ל להתענות בו.

הגה: ונהגו בכל הצומות שלא לאומרו רק במנחה ^ז, חוץ מהש"ץ שאומרו בשחרית בחזרה.

עין משפט ה. או"ח סימן תקסח פ"ב

ב. ב. אם שכח לומר ענינו אין מחזירין אותו, ואם נזכר קודם שעקר רגליו אומרה בלא חתימה ^ח.

עין משפט ו. או"ח סימן תרפב פ"ב

ב. ב. גם במוסף של שבת ור"ח צריך להזכיר על הנסים, אע"פ שאין מוסף בחנוכה.

דף כד:

עין משפט א. או"ח סימן רפד פ"ב

ב. ב. אם חל ר"ח בשבת אין המפטיר מזכיר של ר"ח כלל ^ט בברכותיו. וי"א אע"פ שאינו מזכיר בחתימה מזכירין בתוך הברכה שאומר את יום המנוחה הזה יאמר ואת יום ר"ח הזה, והמנהג כסברא ראשונה שאין מזכירין.

ו. אפי' בערבית. מ"ב אות ט'. כמו בליל ט' באב, ומנהג אשכנז גם בג' תעניות אין אומרים אותו אלא במנחה כדברי הרמ"א, ובט' באב גם בשחרית בחזרת הש"ץ.

ז. ואפי' מתפלל מנחה גדולה, דאפי' יאחוז אותו בולמוס לא נקרא שקרן כיון שישב בתענית עד חצות. מ"א ס"ק ד'.

ח. היינו לפני יהיו לרצון שאחרי אלוהי נצור, או קודם שעקר רגליו. כה"ח אות י"ב. ומ"ב בשער הציון אות ו'.

ט. שאילמלי שבת אין נביא, והגם שהרמב"ם ס"ל דיש להזכיר ר"ח אין נוהגין כן.

אור"ח סימן תכה פעיף ג

ג. ה. ר"ח שחל להיות בשבת כולל במוסף בברכה רביעית שבת ור"ח י וחותרם מקדש השבת וישראל וראשי חדשים כ.

אור"ח סימן תרכג פעיף ג

עין משפט ב.

ג. ד. אם חל בשבת מזכיר בה של שבת ל. ואומר כתר מ כמו במוסף.

אור"ח סימן רפה פעיף ט

עין משפט ג.

ט. יו"ט שחל להיות בשבת אינו מזכיר בברכת מעין שבע של יו"ט ג.

י. שמוניחים מוסף שבת ואומרים אתה יצרת, וכדי לפרסם שהוא ר"ח, ואם טעה והתפלל מוסף שבת במקום שבת ור"ח ואמר יעלה ויבא בעבודה, לדעת הרדב"ז צריך לחזור ולומר מוסף שבת ור"ח, אבל לדעת הפר"ח א"צ לחזור אלא יכוון עם הש"ץ, ואם התפלל ביחיד א"צ לחזור דספק ברכות להקל. ואם לא הזכיר יעלה ויבא ואמר רק מוסף שבת בלבד חוזר. כה"ח אות כ"ו.

כ. ואם חתם רק מקדש השבת יצא והוא שהזכיר ר"ח באמצע, כה"ח אות כ"ח. ושם באות כ"ט הביא סגולה נפלאה מכל צרה וצוקה ובפרט בזמן הדבר רח"ל שמידת הדין מתוחה לומר בכל ג' תפלות של ר"ח בסוף העמידה "עלינו לשבח עד אין עוד" ישר והפוך ז"פ, ופעם אחת יאמר אבגית"צ, וב"פ קבל רנת עמך שגבנו טהרנו נורא, ויכוון בקר"ע שט"ן, ואח"כ יאמר על כן נקוה לך עד הסוף, ויכוון בסופי תיבות מהר"ה בתפארת עוזך סופי תיבות תכ"ה, ואח"כ יאמר מזמור ז' בתהילים "שגיון לדוד" ע"כ, והוא מפרי עץ חיים שער י"ט פ"ג.

ל. גם אותם הממשיכים תפילתם בלילה יזכירו של שבת כיון שהתחילו מבעוד יום. מ"ב אות ד'.

ו. ואם לא הזכיר של שבת חוזר גם בש"ץ, מ"מ מי שלבו נוקפו ואינו רוצה לחזור אין למחות בו כיון שיש קצת ספק בדבר. כה"ח אות י"ח.

מ. ויש מקומות שאומרים נעריצך. מ"ב אות ז'. אבל ע"פ דברי האר"י ז"ל יש לומר כתר ע"פ סודן של דברים. כה"ח אות י"ט.

נ. שגבי יו"ט אין שייך הטעם שע"פ הסוד. ועיין בכה"ח אות מ"ו דבליל יו"ט של פסח שחל בשבת מנהג בית אל לאומרו שכ"ה דעת הרש"ש, הגם שהשו"ע בסי' תפ"ז סעיף א' כתב שאין לאומרו ע"ש. ועיין בשו"ת יביע אומר חלק ב' שהסיק דאין לאומרו וכדעת מרן השו"ע.

אור"ח סימן תריט פעיף ג

ג. אם חל בשבת אומרים ויכולו **ב** וברכת מעין שבע **ע** וחותרם מקדש השבת ואינו מזכיר של יום הכיפורים.

הגה: וא"א אבינו מלכנו בשבת **ב**, אבל שאר הסליחות והתחינות אומרים כמו בחול.

אור"ח סימן רפד פעיף ג

עין משפט ד.

ג. אין מדליקין נר לשבת אלא משמן הנמשך אחר הפתילה, ע"כ אין מדליקין בזפת ולא בשעווה **ז** ולא בשמן העשוי מצמר גפן **ק** ולא באליה ולא בחלב ואין מדליקין בעטרן **ר** מפני שריחו רע שיניחנו ויצא, ולא בצרי **ש** מפני שריחו נודף ושמא יבא להסתפק ממנו ונמצא מתחייב משום מכבה.

אור"ח סימן רפד פעיף ו

עין משפט ה.

ו. שאר כל השמנים חוץ מאלו שאינם נמשכים מדליקין בהם, ומ"מ בשמן זית מצוה מן המובחר **ת**.

- ס.** ויש אומרים גם במה מדליקין ויש נהגו שלא לאומרו ומהרי"ל כתב דאין לאומרו וכן נוהגין.
- ט.** ואומרים מזמור שיר ליום השבת אחרי ברכת שהחיינו שהיא חובה יותר. כה"ח אות ל"ז. ואין אומרים קבלת שבת, שם. ויש קהלות שאומרים קבלת שבת ואין למחות בידם. שם באות ל"ח.
- ע.** ואומר בה "המלך" הקדוש שאין כמוהו.
- פ.** ועיין בסי' תר"ד בכה"ח אות כ"ה. ובסי' תרכ"ב סעיף ג' שבני ספרד נהגו לאומרו גם בשבת.
- צ.** אבל אם כרך הזפת או השעווה סביב הפתילה מותר כמ"ש בסעיף ז', מ"א ס"ק ז'.
- ק.** במשנה אמרו ולא בשמן קיק. ועיין בכה"ח אות ט"ו.
- ואין מדליקין בשמן עכור וכן בשמרי שמן זית, כה"ח אות ט"ז. כיון שלא נמשכים יפה.
- ר.** והיא פסולת של זפת.
- ש.** הוא שמן אפרסמון. שמן ערלה וכדומה אסור לנר שבת ולא שייך מצות לאו ליהנות ניתנו, דעיקר המצוה משום עונג ודמי לשיבת סוכה.
- ת.** בספר חסידים סי' ערב הביא מעשה באחד שהאריך ימים ולא מצאו לו שום זכות אלא שלא היה מדליק בע"ש רק בשמן זית.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com